

ЗАЛИШИВ ДОБРИЙ СПОГАД

Ескіз духовної біографії

о. Владислава Буковинського (1905-1974)

Постійно маємо в пам'яті слова, сказані папою римським Іваном Павлом II під час молитви Ангел Господній, після пам'ятної св. Меси на Площі Матері Батьківщини в Астані 23 вересня 2001 року. Тоді він сказав польською мовою: *“З великою радістю дивлюся на Вас і дякую Богові, що мені дано бути серед Вас. Завжди живо цікавився Вашою долею. Багато розповідав про Вас незабутній о. Владислав Буковинський, котрого багаторазово зустрічав і завжди дивувався його священницькою вірністю і апостольським запалом. Був особливо пов'язаний із Карагандою, але розповідав про життя усіх Вас”*¹.

Уже протягом кількох років видавництво “Воляння з Волині” збирає свідчення і спогади людей, котрі мали щастя знати або зустріти на своєму життєвому шляху о. Владислава Буковинського. Накладом нашого видавництва видано дві книжки, присвячені йому – його авторства під титулом *“До моїх приятелів. Фрагменти письменницької спадщини”* (Білий-Дунаєць – Острог 2001) і збір свідчень про нього під титулом *“Зустрів людину. О. Владислав Буковинський в пам'яті вірних і приятелів”* (Білий-Дунаєць – Острог 2001). Нині готується другий том свідчень, присвячених постаті цього священника.

Ця доповідь не претендує на вичерпне представлення біографії о. Владислава Буковинського. Досить обширно це зробила блаженної пам'яті Ядвіга Тележинська². Натомість, хочу звернути увагу на кілька аспектів духовної біографії відомого свідка віри в окремі періоди його життя.

Потрібно хоча б коротко згадати деякі етапи життя о. Буковинського:

1. Дитинство. Отець Владислав Буковинський народився 22 грудня 1904 року згідно “старого стилю” (тобто 4 січня 1905 року за григоріанським) в м. Бердичів (40 км від Житомира). О. Владислав вчився в дитячі роки вдома, виявляючи великі розумові здібності. У 1914 році почав навчатися в російській гімназії у Києві, потім навчався від 1917 року в польській гімназії у Плоскірові (нині Хмельницький, обласний центр в Україні). У 1920 році молодий Владислав, разом із родиною, виїжджає до Польщі.

2. Навчання в Україні, Польщі та перші роки священницького служіння в Польщі. Після відбуття екстерном курсів, Владислав Буковинський 24 вересня 1921 року здає іспити на атестат зрілості в Кракові й у цьому ж році розпочинає навчання на факультеті права Ягеллонського Університету, яке закінчив у 1926 році. Священницьке покликання відчував о. Буковинський вже на третьому курсі права, але вирішив закінчити розпочате навчання. У 1926-1931 роках студював на Теологічному факультеті вищезгаданого університету. *“Період правничих і теологічних студій – як писала Ядвіга Тележинська – був періодом ідеологічного і патріотичного навчання; шанування піднесених історичних традицій, особливо ягеллонської ідеї – шанування ідеології людей і народів, свободи сумління і особистих переконань”*³. 28 вересня 1931 року отримав ієрейське свячення. У 1931-1936 роках працює в краківській архідієцезії, в Рабці й у Сухій Бескідській.

3. Душпастирська праця в Луцьку на Волині. У 1936 році виїжджає до Луцька. У 1936-1939 роках працює викладачем катехетики і соціології у Вищій Духовній Семінарії в Луцьку. Від 1938 року був також генеральним секретарем Дієцезіяльного Інституту Католицької Акції, директором Вищого Інституту Релігійних Знань і заступником редактора “Католицького Життя”. Увесь цей час о. Буковинський був викладачем релігії в школах, завдяки чому мав безпосередній контакт з шкільною

¹ Слова багаторазово цитовані в пресі. Подаємо їх за офіційною інтернетною сторінкою Ватикану – див.: Angelus, Giovanni Paolo II, Santo Padre, Visita Pastorale Kazakhstan, [w:] http://www.vatican.va/holy_father/john_paul_ii/angelus/2001/documents/hf_jp-ii_ang_20010923_kazakhstan-astana_it.html.

² Jadwiga Teleżyńska, Helena Mittelstaedt, „Kalendarium życia ks. Władysława Bukowińskiego (1904-1974)”, [w:] „Spotkałem człowieka. Ks. Władysław Bukowiński w pamięci wiernych i przyjaciół” cz. 1, zebrał i opracował ks. Witold Józef Kowalów, Biały Dunajec – Ostróg 2001, s. 11-35.

³ Там же, с. 16.

молоддю, батьками дітей і суспільством. У період від 17 вересня 1939 року по 3 січня 1945 року виконує важку, у цей період, роль настоятеля – час “перших советів”, німецької окупації, ліквідації євреїв, боротьби осередків польської самооборони, боротьби партизанів з німцями і повернення радянської влади – “другі совети”. Окрім ревного виконання обов’язків настоятеля, катехізує дітей, постійно опікується родинами в’язнів, рятує єврейських дітей і переховує їх у католицьких родинах [до речі: варто звернутися до ізраїльського Інституту Яд-Вашем, щоб занесли о. Буковинського до списку справедливих серед народів світу – рятівників євреїв], підготовує і опікується багатьма жертвами, котрі масово прибували до Луцька від бандерівських погромів, підготовує советських в’язнів, масово помираючих з голоду у в’язницях. 22 серпня 1940 року був перший раз заарештований НКВД.

4. Арешт та ув’язнення. Отець Владислав Буковинський був двічі судимий – в 1941 році за ст. [статтею] 54-10 ч. 1 і 54-12 УК УРСР на 8 років ВТТ (Исправительно-Трудовые Лагеря). Разом із іншими в’язнями був 23 червня 1941 року розстріляний НКВД, але куля не потрапила в нього – чудом unikнув смерті. Удруге заарештований вночі з 3 на 4 січня 1945 року разом із луцьким єпископом Адольфом-Петром Шельонжком та іншими священиками, що працювали в Луцьку⁴.

Удруге судили його в 1946 році по ст. 54-1 “а” і 54-11 УК СРСР на 10 років ВТК – термін вироку відбув. Пізніше, згадуючи змушене залишення Луцька, писав: *“Дивлячись із автомобіля, для перевезення в’язнів, на поступово зникаючий нам з очей ЛУЦЬК разом із цілим куполом нашої катедрі, ясно зрозумів, що Луцьк, – це минуле, що безповоротно пройшло у моєму житті й в історії сучасної Польщі. Що принесе майбутнє? Щось цілком нового”*⁵.

У 1946-1950 роках о. Владислав Буковинський перебував у челябінських таборах. Це був період важких праць на вирубці лісів, а також копанні ровів у холоді й в недоїданні. Другий етап ув’язнення, – це був табір у Джескагані. Працює в шахті по видобуванню міді “Покро” біля 300 м під землею при температурі біля 4°C і в постійній волозі. То була дуже важка дванадцятигодинна праця по видобуванню мідної руди. О. Владислав Буковинський накидав руду ручною лопатою на візки – денна норма була тоді 12 тон. Поряд із іншою працею виготовляв також дерев’яні корки до вибухівок і його обов’язком було рознести їх і розмістити на висоті понад п’яти поверхів на різних віддалених ярусах (коридорах) шахти. 10 серпня 1954 року був звільнений із табору.

5. Душпастирська праця в Казахстані. Після виходу з трудового табору, був адміністративно засланий до Караганди в Казахстані, де протягом двох років, до середини 1956 року, вів душпастирську працю. Третій раз був там ув’язнений на три роки. Після звільнення з в’язниці виконував далі душпастирську працю в Караганді в 1961-1969 роках. Щоб полегшити собі душпастирську працю, почав працювати нічним сторожем на терені будівничих об’єктів. Це було особливого роду душпастирство, бо ведене без костелу чи каплиці. Комуністична влада не лише не дозволяла на відкриття костелів і каплиць, але публічно засуджувала літургійні богослужіння. О. Буковинський, подібно як інші тодішні священики, був свого роду домокружляючим. Його душпастирська праця відбувалася в домах віруючих людей. Прибував до визначеного дому, зазвичай, після полудня. Влаштував вівтар. Потім сповідав. Св. Месу відправляв пізно ввечері, після чого сповідав до пізніх нічних годин. Уже о 5 ранку відправляв чергову св. Месу, а потім знову сповідь, часом були хрещення або шлюби.

6. Місійні подорожі до сусідніх країн. Здійснював підпільні пасторальні поїздки не лише по усьому Казахстану, а також по Узбекистану, Таджикистану. Він дуже ґрунтовно готував віруючих до св. Тайнств. У 1957-1958 роках о. Владислав Буковинський провів п’ять місійних поїздок, що тривали від 1 до 4 місяців. Ці роки, згідно його споминів, “*вершинні*” у діяльності й в об’ємі його місійної праці.

7. Зустрічі з приятелями в Польщі. О. Владислав Буковинський у період праці в Казахстані тричі приїжджав до Польщі – в 1965, 1967-1968 роках і в 1972-1973. Під час цих перебувань на батьківщині зустрічається із своєї близькою та дальшою родиною, колегами теологічного та правничого факультетів, з гроном приятелів з Академічного Рубіжного Кола і “Відродження”, з приятелями із Сухой Бескідської, вихованцями гімназії в Рабці, священиками Духовної Семінарії і парафіянами з Луцька, а також колегами з в’язниць. Всупереч сугестії приятелів, відмовляється залишитися в Польщі. Постійно думає про залишених в Караганді “*овець без пастиря*”. Під час довшого перебування в Польщі, місяць

⁴ О. Буковинський автор опису, будучи свідком мужньої постави у в’язниці ординарія луцької дієцезії – див. Ks. Władysław Bukowiński, „*Wspomnienie z więzienia o Księdzu Biskupie Adolfe Piotrze Szelażku*”, [w:] Tenże, „*Do moich przyjaciół*”..., s. 11-25.

⁵ Ks. Władysław Bukowiński, „*Do moich przyjaciół. Fragmenty spuścizny piśmienniczej*”, zebrał i opracował ks. Witold Józef Kowalów, Biały Dunajec – Ostróg 2001, s. 53.

відпочиває в горах – в Криниці. Під час останнього перебування в Польщі два місяці лікується в шпиталі в Кракові – незважаючи на погане самопочуття, відмовляється залишитися в Польщі, говорячи, що “могила священика також апостольствує”.

У 1974 році стан здоров'я о. Владислава Буковинського погіршується. У лікарні він знаходився десять днів, коли парафіяни відвідували його, він з посмішкою потішав їх, говорячи: “Якщо я помру, прийде другий священик, без священика не залишитесь”. Ці слова також були пророчими. Вичерпаний інтенсивною душпастирською працею у важких умовах, помер 3 грудня 1974 року з вервицею в руках. У похороні о. Владислава брали участь сотні людей, кілька священиків, в тому числі – з України, а також священики інших сповідувань. Всі хотіли провести в останню путь “Апостола Караганди”, як його називали.

*
* *
*

Не будемо детально, поетапно розглядати його життя, натомість, у вищезгаданих періодах життя будемо вдвлятися в божественні та моральні чесноти. Спочатку звернемо увагу на його віру, надію та любов. Непохитна віра і міцна надія послідовно реалізуються в його упованні та покладанні на Боже Провидіння. Любов до Бога і людей знайшла вираз в його безмежному відданні вірному люду, в зустрічах з приятелями та пам'яті про них.

Незламна віра. О. Владислав Буковинський не лише був людиною віри, але передавав її іншим, що, зрештою, є завданням кожного священика. О. Буковинський вміло використовував місце, щоб передавати віру іншим. Прищепив її навіть молодому ідейному комуністові, з котрим сидів в одній камері. Це описав у своєму спогаді Ян Кежновський: “Ця людина раніше нічого не чула про Бога і релігію. Ксьондз Владислав Буковинський в період спільного перебування в камері передав йому майже всі, що мав сам знання, а він, будучи інтелігентним, засвоїв їх і прагнув дальшого їх поглиблення.

Тим часом, о. Владислав відбув вже покарання і, власне, мав вийти на свободу. «І уявіть собі – говорить о. Буковинський – що за промисел Божий! Бо мене випускають, а на моє місце НКВД помістило в камеру дуже вченого єзуїта, професора теології, котрий міг це діло провадити, маючи значно більші відомості від мене».

Очевидно, не тишився Ксьондз, що заарештували о. єзуїта, лише завдяки цьому людина доброї волі, ідеаліст, могла далі здобувати знання про Бога і релігію й потім, можливо, ці знання передати іншим. Такою була ревно віра отця Владислава”⁶.

Сьогодні племінниця вищезгаданого Яна Кежновського – черниця Анна-Марія – працює і молиться в Карагандинському Кармелі.

О. Владислав Буковинський, після пережитої кризи при хворобі в челябінському таборі, допомагає і укріплює у вірі хворих.

Любов. Як згадує незламна пропагандистка Суспільного Руху до Цивілізації Любові, пані Анна Прушинська, “Слово **Ксьондз** біля імені о. Буковинського набиравало спеціального значення – особливої ваги. Не лише з огляду на велику постать Ксьондза, але відчувалася його виняткова особистість – сповнена любов'ю до Бога і людей, а також до суспільства, в якому перебував”⁷.

Під час праці в Луцьку піклувався про дітей, організуючи для них додаткові лекції, щоб “вийшли в люди”. Михайло Ядчик (нар. в 1930 р. в Копачівці, повіт Луцьк) згадує: “Дальше навчання завдячую ксьондзу з Катедри в Луцьку. Якщо мені пам'ять не зраджує, це був легендарний ксьондз Буковинський. Цей ксьондз організував мені й моєму колезі приватні уроки у знайомій вчительки. Що якийсь час прислав їй конверт. Ми не витримали і котрогось дня зробили щось паскудне, над чайником відкрили конверт. Виявилось, що не був це любовний лист, лише зарплата за наше навчання”. Інвестиція в Михайла Ядчика виявилася доцільною, бо після війни закінчив Вроцлавську Політехніку⁸.

О. Владислав Буковинський під час своїх зустрічей з приятелями в Кракові з любов'ю говорив про Росію і Казахстан. Вищезгадана пані Анна Прушинська додає гарні вислови священика: “Росія, як

⁶ “Зустрів людину”, с. 109.

⁷ Anna Pruszyńska, „*Rzucić iskry a zapłonie wiara i nadzieja*». *Ks. Władysław Bukowiński (1904-1974)* [w:] „*Spotkałam człowieka*”..., s. 100-103, cyt. s. 100.

⁸ „*Losy absolwentów Politechniki Wrocławskiej, którzy rozpoczęli studia na Wydziale Elektrycznym w roku 1949*”, [w:] <http://www.pwr.wroc.pl/~elek49/Elektronicy/Jadczyk.htm>.

висушений степ – кинути іскру і запалає віра і надія”. Вона зазначає також, що *“не чула, щоб коли-небудь [о. Буковинський] зле виражався про своїх переслідувачів”*⁹.

О. Владислав Буковинський не покинув своїх вірних. У червні 1955 року мав можливість репатріації до Польщі. Був глибоко переконаний, що його послуга є необхідною в Казахстані, тому вирішив тут лишитися, стаючи таким чином громадянином Радянського Союзу.

Задовго до II Ватиканського Собору о. Владислав Буковинський у край важких умовах, бо в таборі, організував спільні зустрічі, роздумування, молитви і міжконфесійні дискусії. Як сам згадує, *“деякі були ділові й підтримувалися в душі взаємної любові. Але бували між сектантами дискусії, переповнені взаємної ненависті. Я особисто закликав завжди всіх, щоб не забували про взаємну любов у дискусіях, що не давало результату”*¹⁰.

О. Владислав Буковинський реалізував у своєму житті заповідь любові не лише ближнього, але і неприятеля. Ось так писав про це на початку другої частини у своїх *“Спогадах з Казахстану”*: *“Для мене Христова заповідь любові неприятелів не є якоюсь гарною утопією, лише чимось, в найвищому ступені, реальним і життєвим”*¹¹.

О. Владислав Буковинський, хоча і проповідував добро і смирення, однак, в таборі не підставляв, після отримання ляпасу, другу щоку. У книжці *“Спогади з Казахстану”* є описаний епізод, коли повертаючись вночі після сповіді до свого бараку, у забороненій зоні наштовхнувся на патруля, котрий вліпив “попу” ляпаса. Священик повернувся до бараку злий і нервовий, але потім роздумав, що не потрібно нервуватися: патруль міг би його просто посадити в карцер. Ось як цю ситуацію оцінив сам о. Буковинський: *“З їхнього боку це був свого роду гуманізм, злосливо говорячи «радянський гуманізм» – але безсумнівний. Очевидно, що цей інцидент можна було б використати для антирадянської пропаганди. Можна би говорити про те, як це героїчний католицький священик з надлюдським посвяченням виконав свої обов’язки – як його піймали, розпізнали і брутальний жовнір надавав ляпасів, і як не мав можливості навіть покаржитися, встановити справедливості”*.

*Так, але чи така пропаганда була б справедливою з мого боку? Чи не одержав тоді певного роду милосердя і симпатії? Чи цей ляпас не лише не був наміченою зневагою, а більш того, в тих умовах чимось у роді «протекційного поплескування на плечі»? Чи було б чесним представляти як катів людей, котрі всупереч всьому, проявили до мене добре серце?»*¹².

У листі до приятеля, професора Кароля Гурського, від 17 серпня 1962 року. о. Владислав Буковинський підкреслює, що у вічність потрібно входити з любов’ю: *“Пишеш про мистецтво старіння. Це є мистецтво вмілої ліквідації дчасних підсумків і вхід у вічність з вірою, надією, любов’ю, і, зрозуміло, каяттям”*¹³. В іншому листі до цього ж адресата, від 3 квітня 1968 року, знаходимо заохочення до тривання в Христовій любові: *“З хаосу земних справ піднімаймося ввись – до Воскреслого. Яке це щастя, що з молодості Він нас притягував до себе, хоча ми пішли за Ним різними дорогами. Триваймо в Його любові”*¹⁴.

Довіра. Надія. У советській державі, в якій багато народів були вражені позбавленням свободи, безнадійністю, людина, безмежно уповаюча в Божу любов, була для людей, яких зустрічала, не лише апостолом, але свідком надії і пророком. Своєю поставою зміцнювала поранені людські серця, поранені жорстокою системою тоталітаризму, поранені гріхом.

О. Владислав не тільки був людиною великої довіри й уповання, але намагався отримати довіру особливо дітей, приступаючих у незвичайних умовах до I Святого Причастя. Зазвичай, мати чи бабця приводила дитину до ксьондза. Ксьондз приймав екзамен, повчав і катехізував та старався отримати довіру. При нагоді сповіді дитини, сповідав також і матір. Свого часу єпископ Йосип Верт розповідав мені, як виглядала його перша сповідь і Святе Причастя. О. Буковинський дуже ґрунтовно готував вірних до прийняття Святих Таїнств. Плоди цієї праці видно і досьогодні.

Уповання Божому Провидінню. Коли вдивляємося в силует о. Владислава Буковинського, дивує нас величезна віра в Боже Провидіння, рука якого, здавалося б у безвихідній ситуації, відчувається більше, аніж будь-кого ззовні.

⁹ Anna Pruszyńska, Op. cit., s. 100.

¹⁰ Ks. Władysław Bukowiński, „Do moich przyjaciół”, s. Ks. Władysław Bukowiński, „Do moich przyjaciół”, s.

¹¹ Там же, с. 52.

¹² Там же, с. 48.

¹³ Там же, с. 144.

¹⁴ Там же, с. 147.

У своїх спогадах з 1970 року писав так: *“Не знаю, що принесе майбутнє, навіть найближче, мені та моїм приятелям, працюючим в душпастирстві в Радянському Союзі. Не знаємо, яким чином Боже Провидіння буде чувати над нашою Церквою в цій країні. Лише знаю, що солодким є ярмо Христа, а тягар Його є легким”*¹⁵. *“Не прошу нічого для себе самого, лише прагну, щоб взяли під увагу мої слова для добра віруючих Казахстану. Хотів би, щоб мої слова дійшли до Алма-Ати і Москви. Не знаю яким способом Боже Провидіння буде чувати над нашою Церквою в цьому краї, в Казахстані”* (18 травня 1970 року)¹⁶.

Приязнь. Приятель, – це слово виступає дуже часто в письменницькій спадщині о. Владислава Буковинського. Вживає його як у стосунку до співбратів священників, так і до осіб світських з часів навчання в Кракові. Публікуючи його *“Спогади з Казахстану”* разом із іншими збереженими фрагментами письменницької спадщини, вирішив дати титул його книжці *“До моїх приятелів”*.

Великим приятелем, з котрим в’яжуть його спільні праці, зацікавлення, а особливо ідеали, був о. Юзеф Кучинський (1904-1982). Багаторазово про нього пише у своїх *“Спогадах з Казахстану”*¹⁷. Також і про іншого священника, о. Серафима Кашубу (1910-1977) з ордену Капуцинів, о. Владислав Буковинський виражається з пошаною¹⁸.

На особливу увагу заслуговує приятельство з греко-католицьким священником Олексієм Зарицьким, якого о. Буковинський називає, в польському звучанні, Алексим Жарецьким. О. Буковинському завдячуємо опис останніх літ душпастирської праці й арешту Олексія Зарицького. Писав про нього: *“У квітні 1962 року прибув о. Алекси до Караганди. Два рази був в мене. Приймав його з великою обережністю, бо боявся за нього. О. Алекси був завжди худощавий і досить високий, а тоді схуднув до решти. Тільки очі в нього блищали. Виглядав дійсно на сповідника віри і кандидата на мучеництво”*¹⁹. І як знаємо, так і сталося. Пророчі слова о. Владислава Буковинського були здійснені актом беатифікації українських мучеників, який довершив 27 червня 2001 року у Львові папа Іван Павло II.

Приязнь з професором Каролем Гурським, визначним істориком духовності, дало плоди живою кореспонденцією, яка незважаючи на автоцензуру, багато нам говорить як про це приязнь, так і про саму постать о. Буковинського. Кароль Гурський і Владислав Буковинський були приятелями з часів навчання в Ягеллонському Університеті в Кракові. Обоє належали до Товариства Католицької Академічної Молоді *“Відродження”* і заснували Рубіжне Коло, яке допомагало іншим навчаючимся колегам²⁰.

Особливою дружбою оточував дітей і молодь, про яких сам писав, що *“повертаються до віри в Бога, хоча, за звичай, не до молитви, поскільки ця віра в дитинстві хоча трохи була в них зацеплена”*²¹.

Терпеливість. Однією з важчих чеснот у житті християнина є терпеливість. У київській в’язниці о. Владислав Буковинський раз втратив терпеливість, коли став в обороні єпископа Шельонжжа, на котрого несправедливо кричав спів’язень Володя. Як згадує о. Буковинський: *“Поки Єпископ не*

¹⁵ Там же, с. 124.

¹⁶ С. Флора Штивих, *“Місіонерська душпастирська робота отця Владислава Буковинського в Казахстані”*, текст підготовлений до публікації у 2-му томі свідчень про о. В. Буковинського виданням *“Волення з Волині”*.

¹⁷ Там же, *passim*. Див. також: О. Grzegorz Konkol SVD, *„Dwaj przyjaciele”*, текст приготовлений до публікації в 2-ому томі свідочств про о. В. Буковинського видавництвом *«Волення з Волині»*.

¹⁸ Ks. Władysław Bukowiński, *„Do moich przyjaciół”*, s. 110.

¹⁹ Там же, с. 109.

²⁰ Контакти і приязнь о. В. Буковинського та проф. Кароля Гурського ширше змалював Роман Т. Мархвінський – див. Roman T. Marchwiński, *„Ks. Władysław Bukowiński (1905-1974) w świetle listów do profesora Karola Górskiego”*, [w:] *„Europa Orientalis. Polska i jej wschodni sąsiedzi od średniowiecza po współczesność. Studia i materiały ofiarowane Profesorowi Stanisławowi Alexandrowiczowi w 65 rocznicę urodzin”*, Toruń 1996, s. 619-627; przedruk: *„Spotkałem człowieka. Ks. Władysław Bukowiński w pamięci wiernych i przyjaciół”* cz. 1, zebrał i opracował ks. Witold Józef Kowalów, Biały Dunajec – Ostróg 2001, s. 112-120.

²¹ Ks. Władysław Bukowiński, *„Do moich przyjaciół”*, s.

зорієнтований думав, я зовсім втратив терпеливість і крикнув до Володі: «Подумай тільки ким ти є, а ким є той, проти котрого ти говориш дурниці. Це людина відома і шанована у всій Польщі»²².

Специфічного роду душпастирство в Казахстані вимагало незвичайної терпеливості, так пише черниця Флора Штвич з Саратова: «Приходилося йому багато переживати і терпіти, нашому дорогому і любимому Пастирю»²³.

Багаторазово о. Буковинському радянська влада пропонувала, щоб виїхав до Польщі. Ось як розповідає про це вищезгадана черниця Флора: «Отцю Буковинському запропонували, щоб виїхав до Польщі, звідки приїхав, але він їм відповів: «У Польщі є священики, а тут немає кому служити віруючим католикам». Вони недовго думали і сказали йому: «Йди, і більше по ночах не збирай людей». І так о. Буковинський працював у Караганді майже 20 років»²⁴.

“Залишав доброго духа”. О. Владислав Буковинський під час своїх душпастирських подорожей по Казахстану “залишав доброго духа”, як окреслила Людмила Вежбіцька. Ось, як очима дитини, запам’ятала постать священика: “Ксьондз Владислав приїхав одягнений в куфайку, в якій були закороткі рукави, в шапку в’язку, гумові чоботи і тоненькі штани. Пам’ятаю, що це був березень і було дуже зимно, але всупереч того, ксьондз мав дуже погоже обличчя і усміхнені голубі очі. Відчувалося відбиття від Нього тепла і добра. (...) Коли ксьондз мав приїхати, моя мама старалася вгостити Його найкраще, як уміла. Завжди готувала український борщ і гуляш. Пам’ятаю, що ксьондз Владислав ніколи не їв гуляшу, за те завжди просив добавку борщу. Так дуже Йому смакував. Залишав моїй мамі доброго духа, довго після візиту ходила усміхнена і задоволена відвідинами»²⁵.

Закінчуючи цю коротку рефлексію про духовні риси біографії о. Владислава Буковинського, потрібно підкреслити виняткову актуальність його “Спогадів з Казахстану”. Один із читачів книжки “До моїх приятелів”, Євген Павловський з Таїнші, так написав до мене в листі з 18 квітня 2002 року: “Прагнув би, щоб ці спогади могло прочитати багато, багато людей, на різних мовах, тому що в той час в таборах були люди різних національностей. Маю вже більше 70 років, і багато свідків того часу вже не живуть. Отже, нехай нове покоління читає про життя священиків, які мали великі випробування на землі Казахстану. (...) Труд і страждання о. Владислава Буковинського принесли величезні плоди”²⁶.

Ми звернули увагу лише на деякі риси духовного силуету о. Владислава Буковинського. Таким чином, представлена духовна біографія показує нам сучасного апостола, котрий вірно і уміло наслідує Св. Апостола Павла. Наслідував його як своїм життям, так і писаним словом до своїх приятелів, священиків і світських.

о. Вітольд-Йосиф Ковалів

Остріг, 20 листопада 2004 року

P.S. Користуючись нагодою, прагну подякувати всім, котрі відповіли на наші звернення і поділилися своїми спогадами про о. Буковинського. Таким чином складена шана вдячності для священика і людини, котра своєю незламною поставою свідчила про Спасителя в Польщі, в Україні та в Казахстані.

²² Ks. Władysław Bukowiński, „Do moich przyjaciół”..., s. 19.

²³ С. Флора Штвич, «Миссионерська душпастирська работа отця Владислава Буковинського в Казахстане», текст приготовлений до публікації в 2-ому томі свідощтв про о. В. Буковинського видавництвом «Волення з Волині».

²⁴ Там же.

²⁵ Див. Ludmiła Wierzbicka, „Zostawił dobrego ducha”, [w:] „Wołanie z Wołynia” nr 5 (60) z września-października 2004 r., s. 24-25.

²⁶ Евгений Павловский, «Воспоминания и первое Причастие у о. Владислава Буковинского», текст приготовлений до публікації в 2-ому томі свідощтв про о. В. Буковинського видавництвом «Волення з Волині».